

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; deze behoudt zich het recht voor, de stukken te bekorten)

**GEBRUIK VAN ORALE ANTI-CONCEPTIVA
EN RISICOBEPALING VOOR
LEVENSVZERKERINGEN**

Naar aanleiding van het antwoord van de redactie op het ingezonden stuk van de gynaecoloog W. A. A. VAN OS (1970) waarin de redactie van het *Tijdschrift* ervan wordt beschuldigd, dat haar antwoord op de vraag of het gedurende lange perioden gebruiken van orale contraceptiva (bv. Lyndiol 2,5) een factor is, die in aanmerking moet worden genomen bij de risicobepaling voor een levensverzekering, „onvolledig, misleidend en mogelijk onjuist is”, moge ik gaarne de volgende aantekeningen maken.

In de eerste plaats zou ik de mening van collega VAN OS dat het door de redactie gegeven antwoord op vraag 5 misleidend en onjuist is, volledig willen onderschrijven.

De in dit antwoord vervatte bewering „dat van het gebruik van orale contraceptiva geen meetbare of merkbare invloed op de levensverwachtingen van de gebruikster uitgaat, lijkt wel zeker” is op zichzelf bevreemdend, aangezien ze op geen enkele wijze nader geadstrueerd wordt behalve met de door VAN OS terecht scherp aangevallene nietszeggende en misleidende verwijzing naar de F.D.A.-formulering.

Interessant is dat de redactie bij haar antwoord op vraag 5 alleen de twee uiterst onvolledige en misleidende artikelen van TAUSK (1968), en DRILL en CALHOUN (1968) vermeldt. Beide artikelen komen toevalligerwijs (?) uit de koker van twee van 's werelds grootste „pil”-producenten, resp. Organon en Searle. De redactie zwijgt over de vernietigende kritiek op het wetenschappelijk waardeloze artikel van DRILL en CALHOUN, die van gezaghebbende zijde op statistisch objectieveerbare gronden uitgeoefend is. FREDERIKSEN en RAVENHOLT (1969) van de Agency for International Development, Department of State, Washington, D.C. stellen in tegenstelling tot de kritiekloze uitspraak van de redactie van het *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde* „According to our analysis, the British data presented by DRILL and CALHOUN do appear to indicate a greater increase in female than male mortality from thrombo-embolism during the years 1961 to 1966. Likewise, the mortality data for the United States during the same period demonstrate a similar divergence of female and male mortality trends from the disease (Table 2)”.

RICHARD DOLL, W. H. W. INMAN en M. P. VESSEY (1969), drie vooraanstaande Britse epidemiologen (medisch statistici), geven in hetzelfde nummer van de *J.A.M.A.* een vernietigende kritiek op het stuk van DRILL en CALHOUN. De gebezigde argumenten van DOLL e.a. zullen door een ieder die over een elementair statistisch inzicht beschikt, als dwingend moeten worden aanvaard. Het artikel van DOLL e.a. eindigt „... those parts which refer to the study undertaken by the Royal College of General Practitioners and the vital statistics for England and Wales are equally misleading as will be seen by reference to the College's own report and the statistical review by VESSEY and WEATHERALL.”

Waarom wordt over het mortaliteitsonderzoek (SEIGEL en MARKUSH 1969) uit de koker van de National Institutes of Health met geen woord gerept? Blijkbaar hecht de redactie meer waarde aan de uitspraken van Searle dan aan het oordeel van NIH.

Wij wijzen er ten overvloede op dat het artikel van DRILL en CALHOUN in feite niets anders is dan een (bizarre) interpretatie van de oorspronkelijke gegevens van VESSEY, INMAN,

DOLL and WEATHERALL die onder auspiciën van de British Medical Research Council en de Royal College of General Practitioners werden verkregen en gepubliceerd. Het stemt dan ook in hoge mate tot verwondering dat de redactie van het *Tijdschrift* het stuk van DRILL en CALHOUN wel vermeldt en over de diametraal tegenovergestelde conclusies, vervat in de publikaties van VESSEY e.a., zwijgt. Dit is dubbel verwonderlijk aangezien de conclusies van de Britse onderzoekers zowel door de Dunlop-commissie als door de F.D.A. volledig worden aanvaard en (derhalve) die van DRILL en CALHOUN volledig worden verworpen. Het zou interessant zijn te vernemen, welke steekhoudende statistische argumenten de redactie op tafel kan leggen om haar steun aan de conclusies van DRILL en CALHOUN, die alleen in commerciële kringen au sérieux worden genomen, wetenschappelijke inhoud te geven.

De redactie stelt in haar antwoord op de kritiek van VAN OS dat zij vóór het publiceren van haar antwoord inlichtingen heeft ingewonnen bij enkele Amerikaanse verzekeringsmaatschappijen. Het resultaat van deze enquête bleek geruststellend te zijn. Minder geruststellend en niet genoemd door de redactie is het feit dat de grote Amerikaanse verzekeringsmaatschappij The Nettleship Company (hoofdkantoor te Los Angeles) die 12.000 artsen tegen „malpractice suits” verzekert, sedert mei 1969 alle verzekerde artsen verplicht slechts dan orale contraceptiva voor te schrijven nadat de vrouw haar handtekening onder de volgende verklaring heeft gezet. „The prescription for contraceptive drugs on this date and for every refill thereafter is at my request. In making this request I am aware that such drugs can cause serious reactions and complications, both known and presently unknown.”

Wij twijfelen er niet aan dat de redactie die zich inzake pilproblemen blijkbaar gaarne bij commerciële ondernemingen oriënteert, deze losse opmerking die — het zij toegegeven — even irrelevant is ten aanzien van collega VAN OS' kritiek, als de opmerking van de redactie over de verzekeringsmaatschappijen, naar waarde zal weten te schatten. Het citaat van SARTWELL e.a. dat de redactie noemt, is volslagen irrelevant aangezien in dit citaat „hormone users” en „hormones” genoemd worden.

Welnu, de pil bevat geen hormonen, doch lichaamsvreemde kunststoffen, die hooguit met de term hormonoïden kunnen worden aangeduid. Ik moge hierbij verwijzen naar de volgende uitspraak van Prof. VICTOR WYNN in het gezaghebbende door collega VAN OS genoemde *Proceedings van het Boston symposium on oral contraceptives* (SALHANICK e.a. 1969): „One cannot compare an alkylated oestrogen combined with an alkylated testosterone derivative or 17-hydroxyprogesterone derivative with the hormones which are produced in the body. This is a fallacy which is so widespread that it really astonishes me that serious individuals can continue to call the oral contraceptives „hormones”.” Het door de redactie gehuldigde standpunt dat de pil hormonen bevat, is wetenschappelijk klinkklare nonsens.

Dat Prof. TAUSK (1967) in zijn antwoord op mijn artikel in het *Tijdschrift* (DEFARES 1967) (een antwoord dat dankzij de gastvrijheid van de redactie als hoofdartikel en niet als ingezonden stuk mocht verschijnen, iets dat in het 100-jarig bestaan van het *Tijdschrift* zonder precedent is) de pilcomponenten met natuurlijke hormonen op één lijn stelt, is, gezien zijn commerciële verantwoordelijkheden bij Organon, geheel toelaatbaar. Niet toelaatbaar is dat de redactie van een wetenschappelijk medisch tijdschrift het nodig oordeelt om door het verwijzen naar geheel uit hun verband gekurde citaten op wetenschappelijk uiterst dubieuze wijze

„misleidende” (de term is van Dr. VAN OS) voorlichting te geven over een aangelegenheid die voor de volksgezondheid van de hoogste importantie is.

Het is algemeen bekend dat de betrekkingen tussen de redactie van de *J.A.M.A.* en de farmaceutische industrie hartelijker zijn dan met de belangen van de patiënt compatibel is. De kritische waarnemer die de redactionele policy t.a.v. de pilproblematiek van de laatste jaren gevolgd heeft, kan zich moeilijk aan de indruk onttrekken (bovengenoemd hoofdartikel van TAUSK vormt een flagrant voorbeeld) dat iets dergelijks geldt t.a.v. de relatie redactie *Ned. Tijdschrift voor Geneesk.*-Organon. Het zou hoffelijker zijn geweest, dit vermoeden te suggereren in plaats van het op weinig diplomatieke wijze uit te spreken.

Dat de „redactie” meent aan de door de pil veroorzaakte aderverkalking en lipoproteïnen veranderingen in haar antwoord op een „scherp omschreven vraag” voorbij te mogen gaan, is uiterst bevreemdend.

Verondersteld mag worden dat zelfs de schrijver van dit stuk (lid van de redactie?) weet dat de sterke versnelling van het aderverkalkingsproces ten gevolge van chronisch pilgebruik een factor is die bij de schatting van de levensverwachting een fundamentele rol speelt, zoals ook nog zeer onlangs door Prof. VICTOR WYNN tijdens de Amerikaanse Senaatshearings onder voorzitterschap van senator GAYLORD NELSON en door de F.D.A.-adviescommissie onder voorzitterschap van Dr. R. HERZ, de opvolger van Dr. L. HELLMAN, met kracht naar voren werd gebracht.

De redactie is door het ontwijken van de kernproblemen — de aderverkalking en lipoproteïnen veranderingen en de pilgeïnduceerde suikerziekte — en door haar antwoord te baseren op een punt dat voor het beantwoorden van de vraag van ondergeschikte betekenis is, op de meest laakbare wijze in haar taak te kort geschoten.

De redactie eindigt haar antwoord aan VAN OS met de volzin „Een discussie van alle waargenomen veranderingen, o.a. in de koolhydraatstofwisseling en de lipoproteïnen van het bloed onder invloed van orale contraceptiva en een eventueel mogelijke klinische betekenis daarvan lag uiteraard geheel buiten het bestek van ons antwoord op een scherp omschreven vraag.”

Met het allerdiepste respect voor degenen van de redactie die oprecht in de juistheid van deze uitspraak geloven, ben ik van oordeel dat de onzin, verpakt in deze volzin, een dermate groteske gedaante heeft aangenomen dat hiermee het boerenbedrog waarmee de redactie tracht zijn lezers in slaap te sussen, zijn hypnotiserend effect op de argelozen op grandioze wijze heeft bereikt.

De gynaecoloog VAN OS, die een veel subtieler pen hanteert dan deze schrijver, heeft met zijn commentaar „onvolledig, misleidend en mogelijk onjuist” in termen van grandioze understatement het doorzichtige spel van de redactie van het *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, dat tot een willoos instrument van machtige commerciële belangen dreigt te worden, op de meest hoffelijke wijze aan de kaak gesteld.

Literatuur: DEFARES, J. G. (1967) *Ned. T. Geneesk.* **III**, 1115. — DOLL, R., W. H. W. INMAN en M. P. VESSEY (1969) *J. Amer. med. Ass.* **207**, 1150. — FREDERIKSEN, H. en R. T. RAVENHOLT (1969) *J. Amer. med. Ass.* **207**, 1150. — *Metabolic effects of gonadal hormones and contraceptive steroids* (1969) bl. 733. Redacteurs H. A. SALHANICK, D. M. KIPNIS en R. L. VAN DE WIELE. Plenum Press, New York. — OS, W. A. A. VAN (1970) *Ned. T. Geneesk.* **II4**, 295. — Redactie (1970) *Ned. T. Geneesk.* **II4**, 295. — SEIGEL, D. G. en R. E. MARKUSH (1969) In „*Metabolic effects of gonadal hormones and contraceptive steroids*”, bl. 580. Onder redactie van H. A.

SALHANICK, D. M. KIPNIS en R. L. VAN DE WIELE. Plenum Press, New York. — Vraag TAUSK, M. (1967) *Ned. T. Geneesk.* **III**, 1286. Nr. 5 (1970) *Ned. T. Geneesk.* **II4**, 66.

Leiden, 11 maart 1970

J. G. DEFARES

Hoewel waarschijnlijk velen zullen menen dat het bovenstaande stuk van Prof. DEFARES om zijn toon niet in ons *Tijdschrift* thuis hoort, hebben wij het geplaatst omdat wij de schijn willen vermijden dat wij tegen ons zelf gerichte kritiek zouden suppresseren.

De inzender stelt de vraag of onze antwoorden op bl. 66 en 295 van deze jaargang door een lid van de Redactie zijn geschreven. Wij kunnen hem verzekeren dat ze in overleg binnen een groep deskundigen werden opgesteld.

Wij zijn bereid er rekening mee te houden dat een gedachtenwisseling over „de pil” voor sommigen onmogelijk blijkt te zijn zonder dat zij daarbij emotionele geladenheid ten toon spreiden, maar op het stuk van Prof. DEFARES willen wij verder niet ingaan. Deze inzender meent blijkbaar dat de Redactie en haar adviseurs als „een willoos instrument van machtige commerciële belangen” er op uit is de lezers „in slaap te sussen” en te „misleiden”. Discussie is dan zinloos.

REDACTIE

EEN ONDERZOEK NAAR HET GEBRUIK VAN HOORAPPARATEN IN AMSTERDAM

Met belangstelling las ik het artikel van collega GILLISSEN (1970) over een onderzoek naar het gebruik van hoorapparaten in Amsterdam. Het is bijzonder nuttig, het al of niet — goede — gebruik van een apparaat te evalueren; of de gegevens van collega GILLISSEN voor het gehele land gelden, is uiteraard de vraag. In zijn polikliniek wordt waarschijnlijk zeer kritisch gewerkt en goede voorlichting gegeven.

Desondanks blijkt nog 19 pct van de apparaten niet of gebrekkig te werken. Bovendien bleek dat oudere gehoorapparaat-dragers meer moeilijkheden hadden. Blijkbaar zijn er toch nog zoveel problemen dat ik de vijfde conclusie „nazorg is voor gehoorapparaat-dragers niet noodzakelijk” niet begrijp. De nazorg lijkt mij in ieder geval voor de oudere gehoortoestel-dragers bijzonder nuttig te zijn, aangezien juist daar de problemen liggen.

Het probleem is waarschijnlijk wie de nazorg zou moeten doen en hoe de financiering daarvan moet plaatsvinden. Nu wij steeds meer de preventie, ook bij de ouderen, als een belangrijke taak voor medici en paramedische krachten gaan zien, is er een prachtige gelegenheid de wijkverpleegster in dit werk in te schakelen.

Het Audiologisch Centrum Twente heeft hiertoe een beroep gedaan op de kruisverenigingen en de wijkverpleegsters. Zij gaven ons hun medewerking in deze. Zij worden op de hoogte gesteld van de werking van de apparaten en krijgen een lijstje met instructies. Bovendien wordt op deze wijze het resultaat van het aanmeten van een toestel na drie maanden geëvalueerd. De betrokkene bejaarde gehoortoestel-drager vult met haar hulp een enquêteformulier in. Dat het zeer goed mogelijk is, andere preventieve taken bij de bejaardenzorg door de wijkverpleegster hierbij aan te passen, is duidelijk. Mogelijk dat collega GILLISSEN na het organiseren van een dergelijke nazorg onder de ouderen ver onder de 10 pct blijft, wat het niet gebruikte aantal betreft. Tenslotte ligt er voor ongeveer f 4.000,— ongebruikt in de kast bij zijn patiënten, terwijl bovengenoemde nazorg niets kost!

Literatuur: GILLISSEN, J. P. A. (1970) *Ned. T. Geneesk.* **II4**, 185.

Hengelo, 16 februari 1970

A. FULDAUER